

תאריך עדכון: 30.5.21

שם מחלקה:

ביה"ס ללימודי יסוד ביהדות

שם ומספר הקורס:

היחסים בין היהודים והנוצרים בתקופת המשנה

והתלמוד

04-010-95

שם הקורס באנגלית:

Relations of Jews and Christians/Mishna and Talmud Era

שם המרצה: ד"ר דן יפה

סוג הקורס: שיעור מתוקשב

היקף שעות: 2 ש"ש

סמסטר: קיץ

שנת לימודים: תשפ"ב

אתר הקורס באינטרנט:

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרת הקורס –

סטודנטים יכירו את אסופת המקורות תלמודיים על היחסים בין חכמי התלמוד לבין הנוצרים הראשונים. בנוסף לכך הם יבינו את ההתפתחות ההיסטורית והמחקרים של המקורות הנדונים. המטרה היא לקבל תמונה היסטורית וספרותית מגובשת של הנושא הנדון.

תוצרי למידה –

- להבין מקורות תלמודיים בעיון ולקשר אותם להתפתחות הנצרות הקדומה.
- לקבל מושג רחב של לידת הנצרות ויחסיה הגומלין עם יהדות חז"ל.
- להבין פרובלמטיקות ושאלות כגון זהות, משבר, כפירה, סטייה, קבוצת פנים וקבוצת חוץ, הרחקה חברתית, השפעה הדדית, מסורת דתית וכו'.
- לשאול שאלות ביקורתיות, לדון בהן וליצור יחד מחקר משותף.

ב. תוכן הקורס:

רציונל, נושאים: בקורס זה נדון ביחסים בין חכמי המשנה והתלמוד ליהודים-נוצרים או נוצרים, בהסתמך על אזכורים המופיעים בספרות חז"ל. המקורות אינם מזכירים את הנוצרים במופגן אלא ברמז. לכן, דרוש ניתוח של קטעים שבהם מופיע המונח 'מין' או 'מינים'. במקורות רבים נגלה כי מונחים אלה מעידים על ויכוחים סמויים בין החכמים לבין נוצרים ממוצא יהודי. איך ישו מצטייר בספרות חז"ל? איך חכמים במשנה ובתלמוד התייחסו לנצרות שנוצרה, התפתחה ונבעה מתוך החברה היהודית בארץ-ישראל? בשאלות אלה ואחרות נעסוק בהרצאות אלה. יידרש עיון רב במקורות חז"ל ובמידה מועטת יותר במקורות נוצריים. ניתוח כל המקורות ילווה, כמובן, בדיון הסטוריוגרפי.

מהלך השיעורים:

דיונים, שיח פתוח, שאלות על מנת לקדם את ההתעניינות של הסטודנטים.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1 סמ' א	מבוא : רקע כללי על התקופה		
2	מקורות על ישו הנוצרי ; קטעים ספרותיים והסטורים	חוברת עמ' 7	
3	כנ"ל	חוברת עמ' III-I	
4	מקורות על שאול הטרסיס (פאלוס)	חוברת עמ' IV-III	
	מקורות על שאול הטרסיס (פאלוס)	חוברת עמ' V-VII	
5	תוספתא חולין ב, כד	חוברת עמ' 1	
6	המקור ומקבילותיו	חוברת עמ' 2-5	
7	המקור ומקבילותיו	חוברת עמ' 6-14	
8	אוסביוס מקיסריה	חוברת עמ' 15-17	

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
9	פליניוס הצעיר	חוברת עמ' 18	
10	אוסביוס מקיסריה ותיארוך היסטורי	חוברת עמ' 19-20	
11	ביוגרפיה של רבי אליעזר	חוברת עמ' 21-24	
12	רבי אליעזר והיהודים-הנוצרים	חוברת עמ' 25-30	
13	רבי אליעזר והיהודים-הנוצרים	חוברת עמ' 31-40	
14	מקורות מקבילים	חוברת עמ' 41-43	
15	המעשים הרפואיים של היהודים- הנוצרים	חוברת עמ' 44-46	
16	המאבק בין חכמי המשנה לנוצרים ראשונים	חוברת עמ' 47-50	
17	תוספתא חולין ב, כב-כג ומקבילותיה	חוברת עמ' 51-60	
18	ריפוח ומגיה ביהדות חז"ת	חוברת עמ' 61-71	
19	ריפוח ומגיה ביהדות חז"ת ובמקורות של הנצרות הקדומה	חוברת עמ' 72-74	
20	ריפוח ומגיה במקורות הנוכריים	חוברת עמ' 75-77	
21	ניתוח היסטורי ופילולוגי על המונח	חוברת עמ' 78-85	

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
	"בין פנטירא"		
22	גיליונים וספרי מינים	חוברת עמ' 85-94	
23	מינים וספרים חיצונים	חוברת עמ' 95-106	
24	מינים וספרים חיצונים	חוברת עמ' 106-111	
25	אימה שלום והשופט הנוצרי	חוברת עמ' 112-127	
26	הנוסח המקורי של הברכת המינים	חוברת עמ' 128-133	
27	הברכת המינים והנוצרים הראשונים	חוברת עמ' 134-145	
28	המקורות התלמודים על ישו	חוברת עמ' 146-148	
30	המקורות התלמודים על פאלוס	חוברת עמ' 149-183	

ג. דרישות קדם:

אין

ד. חובות / דרישות / מטלות:

- להשתתף בפורומים ולענות על שאלות שאני שולח במשך הקורס.
- להשתתף במפגש הכללי.
- בחינה בסוף הקורס.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

- השתתפות בפורומים
- בחינה 100% ציון מספרי

ו. ביבליוגרפיה:

חובה

רבקה ניר, הנצרות הקדומה - שלוש המאות הראשונות, תל אביב : הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 2008, עמ' 135-410.

ג' דאן, ישוע, פאולוס והבשורות, באר שבע, תשע"ה, עמ' 113-135.

א.קלייברג, הנצרות. מראשיתה ועד ורפורמציה, תל אביב, 2011, עמ' 17-69.

א.באומגרטן, הכיתות בימי הבית השני. מסה היסטורית-חברתית-דתית. תל אביב, 2001, עמ' 103-113.

י. פריי, הבשורה על פי יוחנן מן היהודים ולמען העולם, באר-שבע, תשע"ד, עמ' 79-95.

ביבליוגרפיה: רשות

ד. פלוסר, יהדות ומקורות הנצרות. מחקרים ומסות, תל-אביב, תשמ"ט.

M. Bar-Asher Siegal, *Jewish-Christian Dialogues on Scripture in Late Antiquity. Heretic Narratives of the Babylonian Talmud*, Cambridge, 2019.

S. G. Wilson, *Related Strangers. Jews and Christians 70-170 C.E.*, Minneapolis, 1995.

D. Jaffé, « The Virgin Birth of Jesus in the Talmudic Context : A Philological and Historical Analysis », in *Laval théologique et philosophique* 68 (2012), p. 577-592.

D. Jaffé, « Arrested by Minuth : The Jewish-Christians as Represented in Talmudic Aggadah », in *Revue Biblique* 120 (2013), p. 441-458.

L. H. Schiffman, "At the Crossroads: Tannaitic Perspectives on the Jewish-Christian Schism" in E. P. Sanders, A. I. Baumgarten, A. I. Mendelson (eds), *Jewish and Christian Self-Definition – Aspects of Judaism in the Graeco-Roman Period*, London/ Philadelphia, 1981, vol. II, p. 115-156, 338-352.